
TIETEELLINEN ELÄMÄ

”FANTASTISEN”YLIOPISTOUUDISTUKSEN jälkeen monet ovat valitelleet sitä, että valta keskittyy yliopistolla entistä harvalukuisemman joukon käsiin. Toisaalta huolenaiheena on ollut se, että myös rahoitukselle käy niin, että sekin keskittyy entistä pienemmän ”huippujoukon” käsiin. Nyt näille valituksenaiheille on saatu virallista vahvistusta. Yleisradion mukaan Jyväskylän yliopisto on nimittänyt teettäneen niin sanotun riskianalyysin, jossa todetaan JY:n suurimpien riskien liittyvän perusrahoituksen vähenemiseen sekä vallan keskittymiseen, taloudellisen hallinnan läpinäkymättömyyteen ja lisääntyneeseen byrokraatiaan. Rahoitusmallin suuri epäkohta on se, että se palkitsee julkisella rahalla niitä, jotka saavat kerättyä suurimman potin yksityistä rahoitusta. Siis niille, joilla on jo ennestään, annetaan lisää, ja muiden annetaan näivettyä. Tällaista kehityskulkua on tutkimuskirjallisuudessa ollut tapana kutsua Matteus-efektiksi. Vallan keskittäminen rehtorille, dekaaneille ja laitostohtajille taas on johtanut siihen, että vuoropuhelusta henkilöstön kanssa on tullut katoavaa kansanperinnettä. Sopii toivoa, että Jyväskylän yliopiston riskianalyysi (jollaisia on tapana tehdä yritysmaailmassa) vihdoin nostaa nämä huolenaiheet yliopistopolitiikan agendalle. Toisaalta on ironista, että näiden itsestään selvien tulosten toteamiseen on tarvittu – mitäpäs muutaakaan kuin ulkopuolisen konsulttitoimiston apua.

ERÄS TIETEELLINEN ELÄMÄ: Max Weber syntyi Erfurtissa 21.4.1864 kahdeksanlapsisen perheen esikoiseksi. Lapsena sairastettu aivokalvontulehdus teki Maxista vuosiksi ”henkisesti ja fyysisesti äitinsä ongelmalapsen”, kuten hän itse myöhemmin kirjoitti. Vuonna 1869 perhe muutti Berliinin Charlottenburgiin isän tultua valituksi kaupunginvaltuustoon.

Opiskeluajasta ja osakuntien kaksintaisteiluista sekä muusta miehisestä kanssakäymisestä ja veljellisistä rituaaleista Max nautti. Myös biologisen veljen Alfredin kanssa hänellä oli intensiivinen suhde, ja myöhemmin veljekset kilpailivat samasta naisesta. Joachim Radkau esittääkin (Max Weber, 2005), että Weberin teoria sosiaalilustumisesta oli veljeyden kokemuksen sovellutus laajempaan yhteeseen.

Huolimatta Maxin mieltymyksestä miehiseen veljeyteen hänen elämänsä hallitsivat naiset. Äiti Heleneä kuvataan äitiyden perikuvaksi, ”ihmeelliseksi, puhtaaksi ja pyyteettömäksi”. Maxin puoliso Marianne antoi kuitenkin myöhemmin ymmärtää, että Helene aiheutti ympäristölleen syyllisyyttä, ja Maxin mukaan taas äiti ei osannut opettaa muille vastuunottoa, oli jatkuvasti heille vihainen ja uuvutti heidät hyvydellään ja hyveillään. Maxin ensirakkaus oli oma sisko Klara (Klärchen), ja hän tapaili myös serkkuaan Emmy Baumgartenia. Puoliso Marianne oli Maxin kaukainen serkku, ja yksi Weberin rakastajattarista, Else Jaffé, oli paitsi Mariannen hyvä ja pitkäaikainen ystävä myös Alfred-veljen elämänkumppani.

Maxin ja Mariannen rakkaustarina alkaa tammikuun 11. päivänä 1893, jolloin aivan toinen mies, teologi Paul Göhre ilmoittaa olevansa rakastunut Marianneen. Marianne rakastaa salaa Maxia ja tunnustaa rakkautensa tämän äidille Helenelle. Äiti järkyttyy, mutta näkee Mariannen voimakastahtoisuuden ja päättää yhdistää voimansa tämän kanssa. 12 päivää myöhemmin Marianne saa Maxilta varsin ristiriitaisen kirjeen, jonka hän kuitenkin tulkitsee kiihkeästi odottamukseen rakkaudentunnustukseksi: sen lukeminen saa hänet tuntemaan ”kokeneensa jotakin ihmeellistä: että hän ei ole elänyt elämänsä turhaan vaan että kaikki on arvokasta

– todellinen ihme Jumalalta.” Hän soittaa heti Helenelle, joka tuntee kirjeen sisällön ja huokai-

see: ”Voi hyvä lapsi, et tiedä, kuinka vaikeaa se tulee olemaan!” *Jatkuu seuraavassa numerossa.*